

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 85/08-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť F. B., N., zastúpeného advokátkou JUDr. G. S., N., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 41 ods. 3 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a jeho práv podľa Deklarácie práv dieťaťa postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 339/75 a jeho rozhodnutím z 10. júna 1976 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2007 doručená sťažnosť (doplnená 21. júna 2007) F. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 41 ods. 3 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej len „dohovor“) a jeho práv podľa Deklarácie práv dieťaťa (ďalej len „deklarácia“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod

sp. zn. 13 Co 339/75 a jeho rozhodnutím z 10. júna 1976 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“), ktorým krajský súd zamietol žalobu o určenie otcovstva vtedy maloletého sťažovateľa.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na návrh Orgánu starostlivosti o deti pri Mestskom národnom výbore v N. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 12 C 1422/70-43 z 29. mája 1972 určil, že odporca J. B. je otcom dieťaťa (vtedy maloletého sťažovateľa, pozn.) a zaviazal ho na platenie výživného.

Krajský súd na odvolanie odporcu napadnutým rozhodnutím zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 1422/70-43 z 29. mája 1972 tak, že zamietol žalobu o určenie otcovstva. V napadnutom rozhodnutí krajský súd podľa sťažovateľa *„vzal do úvahy nevierohodné a rozporné výpovede svedkov (...) pričom samotný skutkový stav nebol zistený, čo najúplnejšie. Ostatný rozsudok krajského súdu nebol doručený opatrovníkovi maloletého F. B. a ani účastníčka odvolacieho konania - matka dieťaťa nebola v konaní zastupovaná opatrovníkom, hoci bola (...) právoplatne pozbavená úplne spôsobilosti na právne úkony a súdom jej bola za opatrovníčku určená jej dcéra Z. S. (...) Keďže maloletý nebol v ďalšom konaní pred krajským súdom riadne zastúpený, rozsudok nebol doručený všetkým účastníkom konania, nemohlo sa rozhodnutie stať právoplatným ani vykonateľným. (...) Sťažovateľovi ako maloletému dieťaťu nebola dostatočne poskytnutá súdna i právna ochrana v predmetnom konaní o určenie otcovstva. Sťažovateľ v súčasnosti nemôže uplatniť na žiadnom inom súde opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje, preto sa obrátil na Ústavný súd, aby ho ochránil, nakoľko právny názor všeobecných súdov bol svojvoľne zjavne neodôvodnený a teda ústavne nekonformný“.*

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Boli porušené tieto základné práva sťažovateľa:

- základné právo sťažovateľa poznať svojho biologického otca a právo na jeho starostlivosť upravené v Dohovore o právach dieťaťa, čl. 7, bod 1 - Oznámenie č. 104/91 Zb.;

- právo sťažovateľa mať rovnaké práva ako deti narodené v manželstve, zakotvené v Ústave Slovenskej republiky, čl. 41, ods. 3;

- právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť prameniace z Ústavy Slovenskej republiky, čl. 41, ods. 4;

- právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené Ústavou Slovenskej republiky, čl. 46, ods. 1;

- právo na osobitné záruky, starostlivosť a zodpovedajúcu právnu ochranu pred narodením aj po ňom uvedené v Deklarácii práv dieťaťa prijatej Valným zhromaždením OSN dňa 20. 11. 1959.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k.: 13 Co 339/75-113, zo dňa 10. 06. 1976 a vracia tomuto vec na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva F. B. primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500.000,- Sk (...).

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť F. B. trovy právneho zastúpenia (...).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov – ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo o inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, III. ÚS 124/04).

Z uvedeného je zrejmé, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. III. ÚS 114/03, IV. ÚS 236/03).

Sťažnosť smeruje proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 339/75 a jeho rozhodnutiu z 10. júna 1976.

Ústavný súd z obsahu spisu sp. zn. 12 C 1422/70, ktorý si v rámci predbežného prerokovania veci vyžiadal z okresného súdu, zistil, že namietané rozhodnutie krajského súdu podľa vyznačenej doložky právoplatnosti nadobudlo právoplatnosť 10. augusta 1976. Taktiež ústavný súd zistil, že sťažovateľ bol v označenom konaní riadne zastúpený „*OSD pri MsNV v N.*“ (Orgán starostlivosti o deti pri Mestskom národnom výbore v N., pozn.).

Už v inej veci týkajúcej sa sťažovateľa (IV. ÚS 280/07) ústavný súd v podobnej procesnej situácii uviedol, že „ústavný súd chráni ústavnosť spôsobom, ktorý upravuje

ústava a zákon o ústavnom súde, ktorý nadobudol účinnosť 15. februára 1993. Jurisdikcia ústavného súdu (*rationae temporis*) sa preto vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993. Uvedený zákon neobsahuje ustanovenia o spätnej účinnosti, preto v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nemá právomoc skúmať a rozhodovať o porušení základných práv a slobôd, ktoré nastalo predtým, keď bol ústavný súd konštituovaný a keď nadobudol účinnosť zákon o ústavnom súde, t. j. pred 15. februárom 1993 (*mutatis mutandis* I. ÚS 49/93, I. ÚS 15/97 atď.)“.

Sťažovateľ namieta porušenie práv, ku ktorému došlo v období pred nadobudnutím účinnosti zákona o ústavnom súde.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Rovnako platí a ani z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 1422/70 nevyplýva iné, že sťažovateľ nepodal sťažnosť včas, t. j. podal ju po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty dvoch mesiacov.

Pokiaľ v tejto súvislosti sťažovateľ poukazoval na skutočnosť, že *„ostatný rozsudok krajského súdu nebol doručený opatrovníkovi maloletého F. B. a ani účastníčka odvolacieho konania - matka dieťaťa nebola v konaní zastupovaná opatrovníkom, hoci bola (...) právoplatne pozbavená úplne spôsobilosti na právne úkony a súdom jej bola za opatrovníčku určená jej dcéra Z. S. (...) Keďže maloletý nebol v ďalšom konaní pred krajským súdom riadne zastúpený, rozsudok nebol doručený všetkým účastníkom konania, nemohlo sa rozhodnutie stať právoplatným ani vykonateľným.“*, ústavný súd považuje obranu sťažovateľa za rozpornú s realitou.

Z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 1422/70 totiž vyplýva, že vtedy maloletý sťažovateľ bol riadne zastúpený kolíznym opatrovníkom (Orgán starostlivosti o deti pri Mestskom národnom výbore v Nitre), ktorý práve v mene maloletého podal predmetnú žalobu na súd. Tomuto opatrovníkovi bol tiež riadne doručený ostatný rozsudok krajského

súdu (napadnuté rozhodnutie), a to 10. augusta 1976, o čom svedčí doručka tvoriaca súčasť súdneho spisu. Rovnako sa nezakladá na pravde skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie nemohlo nadobudnúť právoplatnosť preto, že nebolo doručené opatrovníčke matky maloletého dieťaťa (sťažovateľa), t. j. Z. S. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že táto (Z. S.) prevzala napadnuté rozhodnutie 10. augusta 1976, o čom taktiež svedčí doručka tvoriaca súčasť súdneho spisu.

Vychádzajúc z ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde (sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia) bola sťažnosť podaná oneskorene, keďže napadnuté rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 10. augusta 1976 a sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu 24. apríla 2007, teda dávno po uplynutí ustanovenej lehoty 2 mesiacov.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj ako podanú oneskorene.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2008